

Увагу акцентовано на порушенні конституційних прав громадян, які тримаються під вартою

Проблему тривалого, а подекуди й безпідставного тримання під вартою громадян України на стадії досудового слідства слід розглядати в комплексі. Таким був лейтмотив виступу Голови Верховного Суду України **Петра Пилипчука** на позачерговому спільному засіданні Ради суддів України та ради суддів загальних судів, що відбулася 17 лютого цього року в Києві.

На засіданні обговорили підсумки вивчення стану організації діяльності місцевих та апеляційних загальних судів м. Києва, АР Крим, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Луганської, Сумської та Харківської областей при обранні запобіжного заходу у вигляді взяття під варту на стадії досудового слідства та додержання строків розгляду кримінальних справ стосовно підсудних, які тримаються під вартою.

Увагу акцентували на порушенні конституційних прав громадян, які тримаються під вартою. Як відомо, у зверненні Президента України від 16 вересня 2011 р. було запропоновано Генеральному прокурору України, Міністру внутрішніх справ України, Голові Служби безпеки України, Голові Державної податкової служби України, голові Ради суддів України, голові ради суддів загальних судів вжити заходів щодо безумовного забезпечення додержання розумних строків досудового слідства та судового розгляду кримінальних справ цієї категорії.

Голова Верховного Суду України наголосив, що цю проблему слід розглядати у площині законодавчого забезпечення. Крім широко використовуваних нині у кримінальному процесі підписки про невийзд та взяття під варту необхідно більш широко застосовувати такий запобіжний захід, як звільнення під заставу і запровадити такі заходи, як домашній арешт і передача обвинуваченого під нагляд міліції. Якщо ці пропозиції будуть враховані при

прийнятті нового Кримінального процесуального кодексу України, то це дасть змогу суттєво скоротити і кількість арештованих у слідчих ізоляторах, і строки їх перебування там.

Істотною складовою цієї проблеми було названо затягування судами України розгляду кримінальних справ такої категорії, хоча згідно з міжнародною практикою судовий розгляд справ стосовно підсудних, які тримаються під вартою, має здійснюватися у найстисліші строки, а розгляду справ цієї категорії має надаватися перевага.

Натомість, оприлюднені результати вивчення судової практики свідчать, що в окремих судах існують непоодинокі випадки недотримання розумних строків розгляду кримінальних справ стосовно підсудних, які тримаються під вартою. Відбувається це як з об'єктивних причин — значного навантаження на суддів, неявки свідків і потерпілих, невиконання постанов про привід учасників судового процесу, так і з суб'єктивних — неналежної організації роботи суду, відсутності самоконтролю з боку окремих суддів, оголошення тривалих, нічим не обґрунтованих перерв. Таким чином, порушується один із принципів кримінального судочинства — принцип безперервності судового процесу.

На думку Голови Верховного Суду України, відповідальність за таке порушення мала б бути зафіксована на законодавчому рівні, а саме порушення принципу безперервності судового процесу мало б бути підставою для скасування вироку суду. Він висловив сподівання, що результати вивчення і обговорення цього питання будуть враховані при реформуванні кримінального процесу.

Перший заступник Голови Верховного Суду України **Ярослав Романюк**, виступаючи на засіданні, зауважив, що відповідно до рішення Ради суддів України та ради суддів загальних судів від 3 жовтня 2011 р. № 51/26 робоча група Ради суддів України дослідила у місцевих та апеляційних загальних судах Харківської, Сумської, Донецької, Луганської областей, зокрема, такі питання, як якість та обґрунтованість подань органів досудового слідства та прокурора про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою; практика розгляду судами цих подань; оперативність розгляду судами справ стосовно осіб, які тримаються під вартою понад шість місяців; організація роботи судів щодо підвищення оперативності та якості розгляду справ цієї категорії.

За результатами вивчення визначено проблемні питання судової практики та сформульовано пропозиції щодо їх вирішення, а також заходи, які належить вжити з метою усунення виявлених недоліків.

На думку Ярослава Романюка, завдання розв'язання системних проблем у сфері кримінального судочинства може бути вирішене лише шляхом прийняття нового Кримінального процесуального кодексу, концепція якого повинна ґрунтуватися на міжнародно-правових стандартах, обов'язок дотримання яких взяла на себе Україна.

Водночас, крім модернізації законодавства, істотного поліпшення потребує також якість його застосування і судами, й органами досудового слідства та прокурорами, у роботі яких виявлено недоліки.

